

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктора юридичних наук, професора ГУЛАК Олени Василівни на дисертацію **ОВРАМЕЦЬ Юлії Олександрівни** на тему: **«Адміністративно-правові процедури публічних закупівель в Україні»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-правових процедур публічних закупівель, формуванню науково обґрунтованих пропозицій оптимізації законодавчого забезпечення адміністративно-правових процедур публічних закупівель з урахуванням воєнного стану в Україні і зближення національної правової системи з правовою системою ЄС. Огляд доктринальних джерел авторкою дослідження, які відображають стан наукової розробки адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні, засвідчив, що комплексних досліджень даної теми в Україні немає. Тож, актуальність дослідження не викликає сумнівів. Особливої ваги тематиці додає правовий режим воєнного стану, активні бойові дії й необхідність оптимізації відповідного законодавства у межах досліджуваної проблематики саме оборонного спрямування, враховуючи водночас корупційні ризики й загрози. Позаяк через процедури публічних закупівель визначаються отримувачі коштів державного та місцевих бюджетів, в контексті сьгоднішніх надзвичайно кричущих корупційних проявів у військовій сфері і повсякчасної закупівлі товарів для військових потреб, які переважно фінансуються саме видатками цих бюджетів, робота є надзвичайно важливою і актуальною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація характеризується системним підходом до предмету дослідження. Робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені авторкою. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується критичним аналізом наявних літературних джерел, вітчизняного та міжнародного законодавства, статистичних даних, матеріалів судової практики тощо.

Досягнення поставленої мети стало можливим завдяки використанню загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання, зокрема: діалектичного, історичного, формально-логічного, аналізу й синтезу, системно-структурного, логіко-семантичного, порівняльно-правового, формально-юридичного, прогностичного. За допомогою діалектичного методу було досліджено суспільні відносини у сфері публічних закупівель України у їх єдності та взаємозв'язку, виявлено закономірності їх розвитку,

а також розглянуто динаміку розвитку законодавства у цій сфері (розділи 1, 2, 3). Історичний метод дозволив вивчити генезу становлення та розвитку публічних закупівель (підрозділ 1.1), а також динаміку змін законодавства у сфері публічних закупівель (підрозділ 3.1, 3.2). Формально-логічний метод допоміг проаналізувати норми чинного законодавства, які регулюють адміністративно-правові засади публічних закупівель, та виявити особливості проведення кожної адміністративної процедури (розділ 2). Метод аналізу та синтезу використовувався під час з'ясування особливостей та тенденцій сучасного стану правового регулювання та наукового дослідження адміністративно-правових засад публічних закупівель (розділи 2, 3). Застосування системно-структурного методу дозволило дослідити ознаки адміністративно-правових засад публічних закупівель (розділи 1, 2). Логіко-семантичний метод дозволив виробити понятійно-категоріальний апарат, що використовувався у дисертаційному дослідженні (розділи 1, 2). Порівняльно-правовий метод використовувався при дослідженні питання імплементації Україною положень Угоди з ЄС в частині публічних закупівель (підрозділ 3.1). Формально-юридичний метод дозволив здійснити аналіз дієвості та узгодженості законів та підзаконних актів у сфері публічних закупівель та виявити низку правових колізій та неточностей (підрозділи 1.2, 3.1, 3.2). За допомогою прогностичного методу здійснено дослідження наслідків прийняття пропозицій удосконалення чинного законодавства та внесення змін до системи вітчизняних нормативно-правових актів у сфері публічних закупівель (підрозділи 3.1, 3.2).

Варто відзначити як значні авторські досягнення:

1. Виокремлення й систематизація ключових рис притаманних публічним закупівлям, як об'єкту адміністративно-правового регулювання в Україні.

2. Визначення співвідношень понять: «процедура закупівлі» («процедура відкритих торгів», «процедура торгів з обмеженою участю», «процедура конкурентного діалогу»), а також «моніторинг процедури закупівлі».

3. Детальний аналіз законодавства, зокрема, законів України «Про публічні закупівлі», «Про адміністративну процедуру», ролі й місця їх структурних підрозділів у правовому регулюванні проведення публічних закупівель.

4. Виокремлення й аналіз етапів й періодів окремих адміністративних процедур проведення публічних закупівель.

5. Широке застосування аналітичних методів, зокрема, аналіз взаємозв'язку адміністративної процедури оскарження публічних закупівель із електронною системою закупівель «Прозорро», що важливо з позиції мінімізації корупційних ризиків і забезпечення максимальної прозорості.

6. Аналіз імплементації Україною положень Угоди з ЄС в частині публічних закупівель, позаяк, зокрема, 2014 року парламент Європейського Союзу прийняв якісно нову

директиву 2014/24/ЄС «Про публічні закупівлі», а також вперше – директиву 2014/23/ЄС «Про укладення концесійних договорів». Зокрема, зазначені Директиви Європейського Союзу мають у собі потужні антикорупційні запобіжники, а саме: електронні публічні закупівлі розглядаються як складова електронного урядування та базуються на принципах вільного переміщення товарів, свободи розміщення та свободи надання послуги, рівноправного ставлення, недискримінації, взаємного визнання, пропорційності та прозорості.

7. Аналіз змісту і міри прогресивності впливу лише нещодавно прийнятої постанови Кабінету Міністрів України № 471 від 12.05.2023 року, якою внесено останні зміни до постанови Кабінету Міністрів України № 1178 від 12.10.2022 року, що визначає особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування.

8. Аналіз ролі й місця реординаційних відносин у контексті захисту загально-суспільного інтересу в сфері публічних закупівель.

Мета дисертаційного дослідження полягає в узагальненні та визначенні адміністративно-правових процедур публічних закупівель, формуванні науково обґрунтованих пропозицій оптимізації законодавчого забезпечення адміністративно-правових процедур публічних закупівель з урахуванням воєнного стану в Україні і зближення національної правової системи з правовою системою ЄС.

Структура дисертації дозволила авторці повною мірою охопити предмет дослідження. Справляє позитивне враження джерельна база роботи, що свідчить про системне і повне опрацювання проблеми та високий рівень наукової підготовки авторки, її наукову зрілість.

У **вступі** здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та окреслено практичне значення одержаних результатів, представлено апробацію результатів дослідження, кількість публікацій дисертантки, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження та структуру роботи, яка містить три розділи, висновки та додатки.

У **першому розділі** «Теоретичні підходи до адміністративно-правового регулювання публічних закупівель» визначено генезу становлення та розвитку публічних закупівель; проаналізовано публічні закупівлі як об'єкт адміністративно-правового регулювання; досліджено поняття адміністративних процедур публічних закупівель.

У **другому розділі** «Система адміністративних процедур публічних закупівель в Україні» авторкою розкрито: адміністративні процедури проведення публічних закупівель; адміністративні процедури авторизації суб'єктів публічних закупівель; адміністративні

процедури оскарження публічних закупівель; адміністративні процедури контролю та нагляду за проведенням публічних закупівель.

У **третьому розділі** «Шляхи вдосконалення адміністративних процедур публічних закупівель в Україні» розглянуто проблему імплементації Україною положень Угоди з ЄС в частині публічних закупівель та узагальнено існуючі й надано авторські пропозиції щодо вирішення поточних проблем публічних закупівель в Україні в умовах воєнного стану.

Дисертаційне дослідження завершується розгорнутими **висновками**, у яких здійснено комплексний аналіз наукових праць та чинного законодавства, сформульовано авторські пропозиції і рекомендації, спрямовані на оптимізацію суспільних відносин досліджуваної сфери. Висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті та завданням дослідження й містять важливі теоретичні та практичні положення щодо вдосконалення адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Практичне значення результатів наукового дослідження полягає в тому, що вони містять практичні рекомендації щодо удосконалення адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні та можуть бути використані: у науково-дослідній діяльності – як підґрунтя щодо подальших наукових розробок із досліджуваної проблематики; у правотворчій діяльності – проведенні правової експертизи відповідних нормативно-правових актів; у навчальному процесі – під час викладання дисциплін «Теорія держави і права», «Адміністративне право», «Кримінальне право» та підготовці відповідних навчально-методичних матеріалів.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у 8 наукових працях, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України, стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, стаття в іншому науковому виданні, 3 тези наукових доповідей.

Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертаційного дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які виставлені авторкою для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення:

1. У пункті 1 блоку «Удосконалено» авторкою використано одночасно терміни: «періодизація» і «етапи». Вартим є їх уніфікація та вживання у контексті одного, зокрема – «періоду», що з наукової точки зору є більш коректним.

2. Третій розділ дисертаційного дослідження містить у якості окремого підрозділу аналіз імплементації Україною положень Угоди з ЄС в частині публічних закупівель, що наразі є надзвичайно актуальним, зважаючи на євроінтеграційні прагнення нашої держави та потребу у безпекових гарантіях від НАТО. Все ж не вистачає аналізу іноземного досвіду у світлі досліджуваної проблематики, хоча й досвід України на сучасному етапі, враховуючи правовий режим воєнного стану і активні бойові дії, є унікальним і таким, що може слугувати у подальшому і для інших країн.

3. Зважаючи на проблематику дослідження вважаємо обов'язковим у межах наукового доробку проведення аналізу Державної антикорупційної стратегії та відповідної програми її реалізації, що прийняті всередині минулого року на рівні відповідно Закону України та Постанови Кабінету Міністрів та виокремлюють сфери суспільної життєдіяльності, які на думку громадськості й експертного середовища, є найбільш корумпованими. Така наша думка ґрунтується на тому, що відповідна програма реалізації державної антикорупційної стратегії підлягає щорічному перегляду і корегуванню та в онлайн режимі представлена на рівні системи Інформаційного моніторингу, вперше представленому у відкритому доступі на сайті Національного агентства з питань запобігання корупції. Відтак, висновки й пропозиції, сформовані у результаті даного дослідження варто було б урахувати при щорічному перегляді відповідної державної програми. Окрім того зауважимо, що використання авторкою на с. 223 дисертації терміну «*запобігання корупційним діям та зловживанням*» є некоректним, оскільки зловживання/використання службового становища з метою отримання неправомірної вигоди і є «корупцією».

4. Цілком слушним та таким, що збагатило би практичною цінністю роботу вбачається представлення у додатках порівняльної таблиці тих норм, які запропоновані авторкою у контексті змін до системи вітчизняного законодавства і спрямовані на оптимізацію проведення адміністративних процедур публічних закупівель в Україні, зокрема, в умовах правового режиму воєнного стану та євроінтеграційних викликів, які постають пріоритетом для нашої держави на сучасному етапі.

5. У тексті дисертаційного дослідження наявна незначна кількість стилістичних та технічних помилок, що притаманна будь-якому дослідженню та не знижує його наукової цінності.

Водночас викладенні зауваження переважно мають дискусійний характер і суттєво не впливають на позитивну оцінку дисертації. Вони викликані, насамперед, інтересом до даного дослідження, новизною й актуальністю окреслених у дисертації питань та свідчать про творчий характер роботи і спроби вирішення теоретично складних й практично важливих проблем, що мають значення для юридичної науки.

Загальний висновок. Загальний аналіз роботи свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність та високий науковий рівень, теоретичне й практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, достатньо повно викладені в опублікованих здобувачкою наукових публікаціях. У дисертаційному дослідженні Оврамець Юлії Олександрівни відсутні порушення академічної доброчесності.

Дисертація на тему: «Адміністративно-правові процедури публічних закупівель в Україні» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка Оврамець Юлія Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Професор кафедри адміністративного
та фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор юридичних наук, професор**

Олена ГУЛАК

